

Restaurátorská zpráva

**Kamenné a štukové prvky fasády domu č. 116
v ulici Bratří Lužů v Uherském Brodě**

© Radka Levínská

2007

MĚSTSKÝ ÚŘAD UHERSKÝ BROD**Odbor stavebního úřadu a územního plánování****VÁŠ DOPIS ZN.:****ZE DNE:****ČÍSLO JEDNACÍ:****ČÍSLO EVIDENČNÍ:**

PP/0137/07/Ta

OPRÁVNĚNÁ ÚŘEDNÍ**OSOBA:****TEL.:****E-MAIL:****VYHOTOVENO DNE:****VYPRAVENO DNE:****MÍSTO:**

Ing. arch. Miloslav Tabarka

572 615 315

miloslav.tabarka@ub.cz

9. 2. 2007

9. 2. 2007

Uherský Brod

Dle rozdělovníku

R O Z H O D N U T Í**Výroková část:**

Odbor stavebního úřadu a územního plánování Městského úřadu Uherský Brod, jako místně a věcně příslušný orgán státní památkové péče ve smyslu § 29, odst. 2, zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní památkové péči“), obdržel dne 22. ledna 2007 žádost žadatele, kterým je **Město Uherský Brod, zast. Ing. Ivanou Sušilovou, ved. odboru investic, Masarykovo nám. 100, 688 01 Uherský Brod,**

o vydání závazného stanoviska ve věci:

"Restaurování kamenných prvků fasády", ul. Bří Lužů č. p. 116, Uherský Brod - nemovitá kulturní památka měšťanský dům, rejstříkové číslo 30335 / 7-3511

Dnem 22. ledna 2007 bylo zahájeno správní řízení vedené pod spis. zn. PP/0137/07/Ta a odbor stavebního úřadu a územního plánování Městského úřadu Uherský Brod vydává v této věci podle § 14, odst. 1, 3 zákona č. 20/1987 Sb., tímto rozhodnutím toto

z á v a z n é s t a n o v i s k o:

Práce: "Restaurování kamenných prvků fasády" Bří Lužů č. p. 116, Uherský Brod - nemovitá kulturní památka měšťanský dům, rejstříkové číslo 30335 / 7-3511, jsou z hlediska státní památkové péče

přípustné

za těchto podmínek:

1. Práce budou provedeny držitelem povolení Ministerstva kultury České republiky pro restaurování polychromovaných uměleckořemeslných děl z kamene, nefigurálních.
2. Obnova bude realizována dle předloženého restaurátorského záměru zpracovaného MgA. Radkou Levinskou, akad. soch., Brno, dat. 01/2007

O d ů v o d n ě n í:

Rozhodnutí - závazné stanovisko se vydává na základě žádosti vlastníka dotčeného objektu, kterým je Město Uherský Brod, zast. Ing. Ivanou Sušilovou, ved. odboru investic, Masarykovo nám. 100, 688 01 Uherský Brod, a které je současně dle § 27 správního řádu jediným účastníkem správního řízení. Dnem podání bylo v souladu s § 44 odst. 1 zákona 500/2004 Sb. správní řád, zahájeno správní řízení.

Protože objekt - měšťanský dům na ulici Bří Lužů č. p. 116 v Uherském Brodě, je nemovitou kulturní památkou chráněnou státem ve smyslu zákona o státní památkové péči, která je zapsána v Ústředním seznamu kulturních památek ČR pod rejstříkovým číslem 30335/7-3511 a prohlášena památkou nařízením Ministerstva kultury, prohlášeno kulturní památkou před rokem 1988 z roku, dne 3. 5. 1958, je nutné k jakémukoliv záměru si předem, ve smyslu zákona o státní památkové péči, vyžádat závazné stanovisko příslušného orgánu státní památkové péče.

...je postaven v roce 1713 Pavlem Hájkem pro zchudlé a zestárlé uherskobrodské měšťany. Cílem plánovaného restaurování je zamezit degradačnímu procesu památky a přiblížit ji původnímu vzhledu odpovídajícímu významu. Kamenný portál, polychromovaný městský znak a štukový rám jsou jeho nedílnou součástí.

Předmětem plánovaného restaurování je zazděný kamenný portál se štítem ve tvaru neukončeného frontonu a sekaným letopočtem 1713 a nápisem v kladí, polychromovaný kamenný městský znak s datem 1931 orámovaný bordrou z volut a rozvilin a novodobý profilovaný, neúplný štukový rám.

Povrch kamenných i štukových článků pokrývá vrstva atmosférického spadu. Největší míru poškození vykazuje portál, kde je kámen narušen erozí, drolí se a na řadě míst došlo k poškození profilace. Ve spodní části jsou zbytky starých nátěrů, ve štítě jsou patrné vysprávkky z předchozích oprav, pohledově levá část frontonu je poškozená. Zřejmě novodobý kamenný městský znak nese zbytky barevné polychromie. Štukový rám je neúplný.

V rámci restaurování budou sejmuty povrchové nečistoty a nevyhovující vysprávkky, konsolidaci kamenného a štukového materiálu, doplnění chybějících částí, barevné sjednocení a závěrečná hydrofobizace. Některé postupy budou upřesněny provedením restaurátorského průzkumu (např. upřesnění barevnosti,...ap.) Závěrečné barevné sjednocení městského znaku by mělo být provedeno na základ tvořený vápennou mezivrstvou. V předloženém restaurátorském záměru je rovněž uveden výčet materiálů a technologií, rozepsaný do jednotlivých etap.

Na základě místního šetření konaného dne 22. 1. 2007 a po ukončení shromažďovacích podkladů pro vydání rozhodnutí jsme vyzvali vlastníka podle ust. § 36 odst. 2 a 3 správního řádu, aby se před vydáním rozhodnutí v předmětné věci vyjádřil k jeho podkladům i ke způsobu jejich zjištění, popřípadě navrhl jejich doplnění. Dotčený vlastník nevznnesl žádné připomínky.

Práce "**Restaurování kamenných prvků fasády č. p. 116**" nejsou v rozporu se zájmy státní památkové péče (pokud budou splněny podmínky stanovené v tomto rozhodnutí). Proto bylo rozhodnuto v této věci tak, jak je ve výroku rozhodnutí uvedeno.

Poučení o odvolání:

Proti tomuto rozhodnutí je možno podle ust. § 81 odst. 1, § 83 a § 86 odst. 1 správního řádu podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho oznámení k odboru kultury a památkové péče Krajského úřadu Zlínského kraje, Zlín, podáním u zdejšího správního orgánu proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu ho napadá a v čem je spatřován rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí nebo řízení, jež mu předcházelo.

Není-li v odvolání uvedeno, v jakém rozsahu odvolatel rozhodnutí napadá, platí, že se domáhá zrušení celého rozhodnutí. Odvoláním lze napadnout výrokovou část rozhodnutí, jednotlivý výrok nebo jeho vedlejší ustanovení.

Odvolání jen proti odůvodnění rozhodnutí je nepřipustné. Odvolání se podává s potřebným počtem stejnopisů tak, aby jeden stejnopis zůstal správnímu orgánu a aby každý účastník dostal jeden stejnopis. Nepodá-li účastník potřebný počet stejnopisů, vyhotoví je správní orgán na náklady účastníka.

Ing. arch. Miloslav Tabarka
odbor stavebního úřadu a územního plánování

Rozdělovník:

Účastníci (dodejky)

Město Uherský Brod, zast. Ing. Ivanou Sušilovou, ved. odboru investic, Masarykovo nám. 100,
688 01 Uherský Brod

ostatní na vědomí:

Městský úřad Uherský Brod, odbor investic, Hana Šmídová, Masarykovo náměstí 100,
688 17 Uherský Brod

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště Mgr. Anna Grossová, Sněmovní 1, 767 01 Kroměříž
MgA. Radka Levinská, akad. soch. Bělohorská 159, 639 00 Brno

1. Lokalizace památky

- 1.1. Okres: Uherské Hradiště
- 1.2. Obec: Uherský Brod
- 1.3. Rejstříkové číslo v ÚSKP: 30335/7-3511
- 1.4. Parcelní číslo: 191 KÚ Uherský Brod

2. Údaje o památce

- 2.1. Název objektu: dům č.116 v ulici Bratří Lužů
- 2.2. Specifikace památky: portál s protrženým frontonem, erb, štukový profil, pamětní deska
- 2.3. Autor : ?
- 2.4. Datování: 1713 (portál)
- 2.5. Materiál/technika: pískovec, štuk
- 2.6. Předchozí známé restaurátorské zásahy: 1938 (?)

3. Údaje o akci

- 3.1. Vlastník: město Uherský Brod
- 3.2. Investor: vlastník, Zlínský kraj
- 3.3. Závazné stanovisko MÚ Uherský Brod : PP/0137/07/Ta
- 3.4. Návrh na restaurování vypracován dne: 3. 1.2007
- 3.5. Zodpovědný restaurátor: MgA. Radka Levinská akad. soch., odb. rest.
- 3.6. Spolupráce: Laboratoř NPÚ Praha
Elna Jihlava

Radka Levinská

MgA. Radka Levinská akad. soch.
odborný restaurátor
Bělohorská 159, 636 00 Brno
tel.: 777 557 981, e-mail: radkalev@centrum.cz
DIČ: CZ6759091438, čís. lic. 8621/2000

4. Popis památky

Jedná se o portál s kamenným ostěním v současné době zazděný. V překladu se nachází sekaná datace 1713 a pod římsou protrženého frontonu sekaný nápis :

SVB PAVLO HAIEK PRIMATE LOCI DEORNATA s kryptogramem téhož data.

Ve druhém nadzemním podlaží na ose mezi druhým a třetím oknem zleva je instalován polychromovaný městský znak s datací 1938 v borduře erbu zdobené volutami a rostlinnými rozvilinami (viz příloha Evidenční list nemovité kulturní památky č.3511 z roku 1966) Na rozdíl od informace uvedené v Evidenčním listu nemovité kulturní památky č.3511 chybí u městského znaku nápis o určení domu.

V prvním nadzemním podlaží na ose čtvrtého okna zleva je umístěna část profilového štukového rámu pocházejícího z druhotné úpravy, v osovém křížení mezi druhým a třetím oknem zleva je umístěna pamětní deska z tmavého granitoidu v profilovém rámu z cementového štku.

5. Popis stavu před započítím restaurátorského procesu

Portál

Portál je v poměrně dobrém stavu, je patrné poškození ve spodní části způsobené pravděpodobně vzlinající vlhkostí. V horní části na pohledově pravém rameni frontonu chybí hrana vynesené horní římsy. Drobná poškození vykazuje profilace překladové římsy. Chybí spárování.

Povrch pokrývá slabá vrstva sádrovcové krusty a atmosférického spadu, práh je z jedné třetiny pokryt fragmenty fasádní nátěrové barvy.

Městský znak

Štukový materiál vykazuje známky degradace. Chybí povrchová modelační vrstva s polychromií, tinktury všech polychromovaných částí jsou však zřejmé. Povrch je poryt vrstvou depozitu mechanického atmosférického spadu a krusty

Plakátovací plocha

Plakátovací plocha je vymezena profilem z cementového štku taženém na místě, jemuž chybí celá levá svislá lišta a levá polovina spodní vodorovné lišty. V minulosti byly trhliny ve štukovém materiálu zapraveny přetažením cementovým nátěrem tak, že profilace je částečně „zaslepena“.

Pamětní deska

Pamětní nápisová deska je osazena v jednoduše profilovaném rámu z cementového šuku. Ve štukovém materiálu se nacházejí trhliny, které funkci rámu nijak neohrožují. Materiál granitoidu je na povrchu znečištěn vrstvou depozitu atmosférického spadu, který není chemicky vázán na leštěnou plochu kamene.

6. Návrh restaurátorského postupu

- 1. etapa** Restaurátorský průzkum
- 2. etapa** Sejmutí povrchového znečištění a nevyhovujících doplňků
- 3. etapa** Konsolidace kamenného a štukového materiálu
- 4. etapa** Doplnění chybějících částí
- 5. etapa** Barevné sjednocení a povrchová úprava hydrofobizací, v případě erbu bude barevné sjednocení provedeno na základ tvořený vápennou mezivrstvou
- 6. etapa** Restaurátorská zpráva

7. Návrh materiálů a technologií

- 2. etapa-** mikrotryskání systém Elna, alumosilikátové abrazivum s točivým efektem bez užití vody s regulovatelným tlakem
- 3. etapa-** pro plošné zpevnění IW 70 (IMESTA),
 - pro injektáž dispergované vápno CalXNova (Johan & Deffner)
- 4. etapa-** pro kámen Top Restauro (Keim), pigmenty Bayferrox
 - alternativa: směs písků různých frakcí, suk, vápno, cement, pigmenty Bayferrox
 - pro štuk směs písků různých frakcí, suk, dispergované vápno CalXNova (Johan & Deffner)
- 5. etapa-** pro ostění pigmenty Bayferrox, hydrofobizace LOTEXAN (Keim)
 - pro erb dispergované vápno CalXNova (Johan & Deffner) pigmenty Bayferrox, hydrofobizace LOTEXAN (Keim)

8. Restaurátorský postup

1. etapa **Restaurátorský průzkum**

Před snímáním povrchového znečištění portálu bylo zjištěno, že části, které se jevíly jako znečištěné fasádní nátěrovou hmotou, jsou doplňky z neprodyšného cementového materiálu. V písmenech chronogramu byly objeveny fragmenty zlacení na podkladu bolusu.

2. etapa **Sejmutí povrchového znečištění a nevyhovujících doplňků**

Povrchové znečištění atmosférickým spadem a vrstva krusty byly sejmuty mikrotryskáním systémem Elna. U portálu a lišty plakátovací plochy byly sejmuty esteticky i technologicky nevyhovující druhotné doplňky.

3. etapa **Konsolidace kamenného a štukového materiálu**

V kamenné hmotě a v cementovém štku rámu pamětní desky byly injektovány povrchové trhliny. Bylo provedeno plošné zpevnění hmoty portálu a městského znaku opakovanou aplikací zpevňovače na bázi organokřemičitanu. Na povrch štku byl aplikován penetrační prostředek pro inhibici armatury ze železného kovu.

4. etapa **Doplnění chybějících částí**

Části, které rušily řemeslnou a tvaroslovnou čistotu jednotlivých komponentů památky, byly doplněny materiálem odpovídající tvrdosti a hustoty:
hmota portálu- umělým kamenem s minerálním pojivem průmyslově vyráběným
městský znak- vápenocementovým štukem s větším podílem vápna
lišta plakátovací plochy- vápenocementový štukem

Byla zhotovena písmena textu s určením domu a osazena na plochu fasády na osu pod městský znak.

5. etapa **Barevné sjednocení a povrchová úprava kamene**

Doplňky ve hmotě portálu byly barevně a strukturálně přizpůsobeny originálnímu kameni. Na povrch byl aplikován nástřík hydrofobizačním prostředkem.

6. etapa **Barevné pojednání a povrchová úprava štku**

Jednotlivé části městského znaku byly plošně barevně pojednány podle fragmentů původních tinktur vápennou nátěrovou hmotou modifikovanou silikátovým fixativem. Figura lva byla pozlacená plátkovým zlatem. Fragmenty původní hmoty byly odděleny mezivrstvou dispergovaného vápna. Na závěr byl na povrch aplikován nástřík hydrofobizačním prostředkem.

Profil plakátovací plochy a rám pamětní desky byly pojednány fasádní nátěrovou hmotou v barvě pasivních prvků fasády

7. etapa Restaurátorská zpráva

9. Materiály a technologie

- 2. etapa-** mikrotryskání systém Elna, alumosilikátové abrazivum s točivým efektem bez užití vody s regulovatelným tlakem
- 3. etapa-** pro plošné zpevnění IW 70 (IMESTA),
 - pro injektáž dispergované vápno CalXNova (Johan & Deffner)
 - pro inhibici armatury FerroGard (Sika)
- 4. etapa-** pro kámen Top Restauro (Keim), pigmenty Bayferrox
 - pro štuk městského znaku písek různých frakcí, suk, dispergované vápno CalXNova (Johan & Deffner), bílý cement
 - pro lištu plakátovací plochy písek různých frakcí, vápno hašené, bílý cement
 - pro písmena textu písek různých frakcí, suk, bílý cement
- 5. etapa-** ostění pigmenty Bayferrox, hydrofobizace LOTEXAN (Keim)
 - pro erb dispergované vápno CalXNova (Johan & Deffner), silikátové pojivo barevné povrch. úpravy (Keim), pigmenty Bayferrox, hydrofobizace LOTEXAN (Keim)24 kar. zlato (Grac)

10. Doporučení majiteli

Materiál originálních částí památky, především portálu, se nenachází v takovém stavu, jaký lze očekávat u nového bloku kamene. Je tedy nanejvýš nutné, aby nebyla památka vystavována náročnějším mechanickým zátěžím. V případě, že dojde k oplechování frontonu, doporučuji kotvení mimo plochu doplňku, neboť jeho materiál je zvolen tak, aby měl nižší tvrdost než je tvrdost původního kamene. Vzhledem k umístění památky doporučuji kontrolu stavu v minimálně tříletých periodách .

Z hlediska odpovědného přístupu jakékoliv zacházení či manipulace s jednotlivými prvky památky musí být zajištěna za přítomnosti odborného restaurátora s odpovídající specializací, tak jak to vyplývá z § 14 zák. 20 /87 sb. O památkové péči.

Restaurátorská zpráva
Kamenné a štukové prvky fasády domu č. 116 v ulici Bratří Lužů
Radka Levínská, 2007

FOTODOKUMENTACE

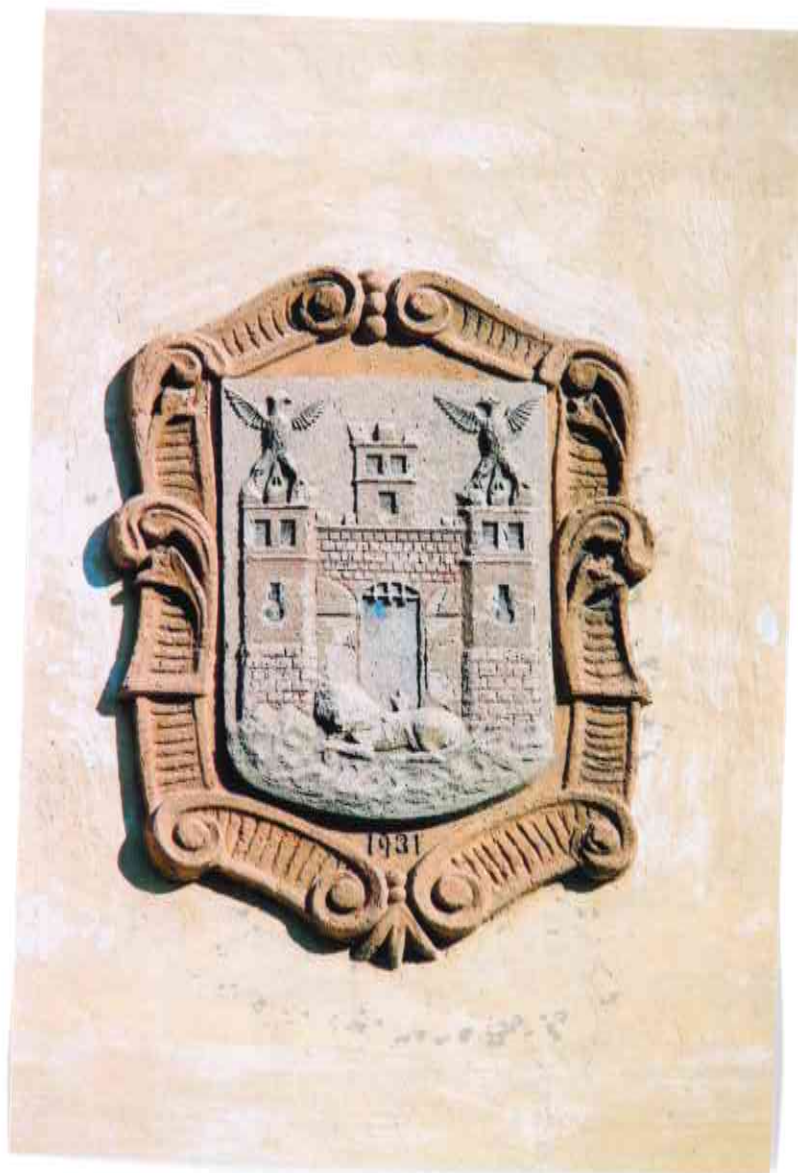
Restaurátorská zpráva
Kamenné a štukové prvky fasády domu č.116 v ulici Bratří Lužů
Radka Levínská, 2007

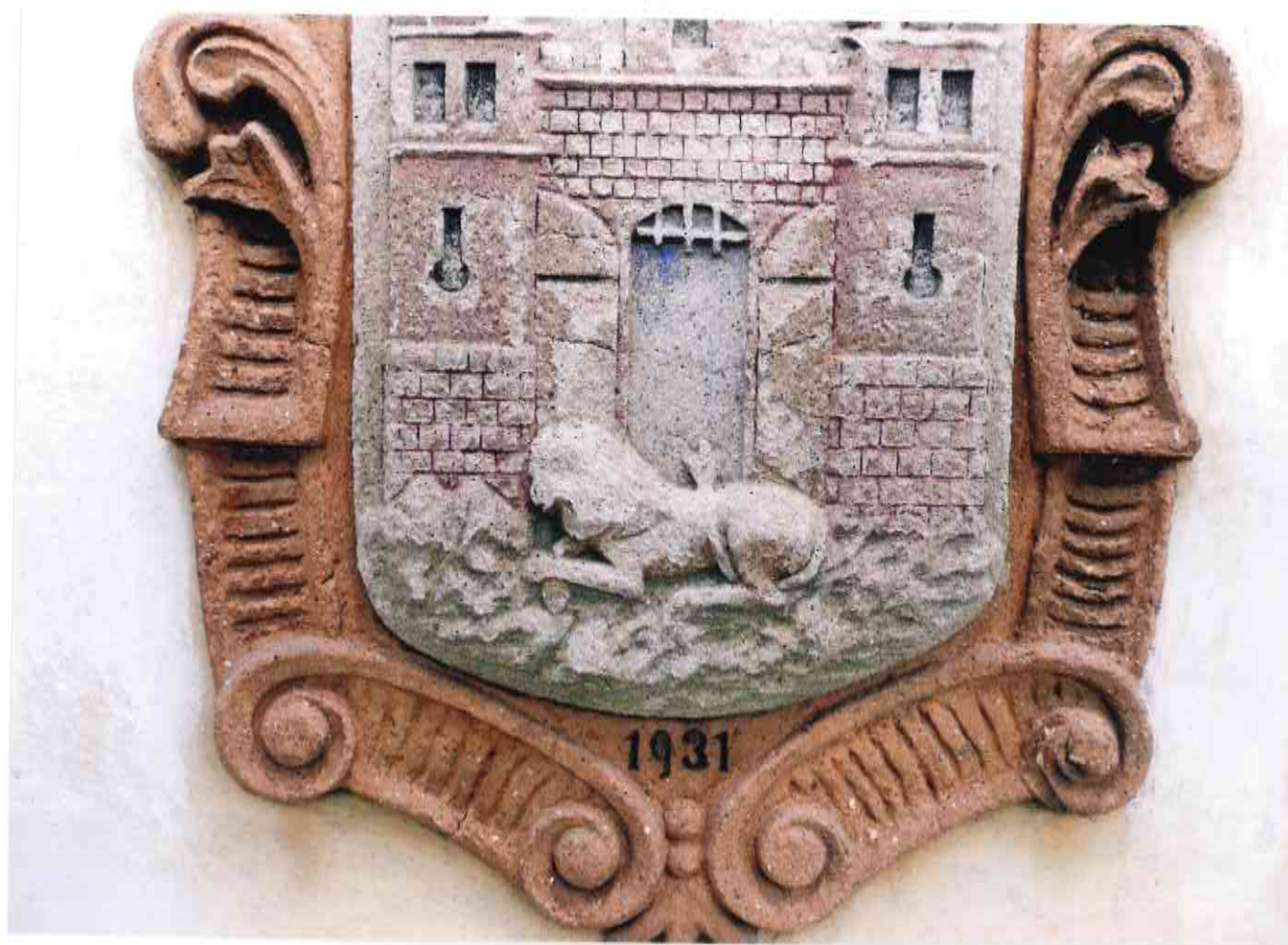
Stav před započatím obnovy
Celkový pohled na fasádu domu č.116 v ulici Bratří Lužů

Stav před započítím obnovy
Portál s protrženým frontonem v současné době zazděný

Stav před započítím obnovy
Městský znak

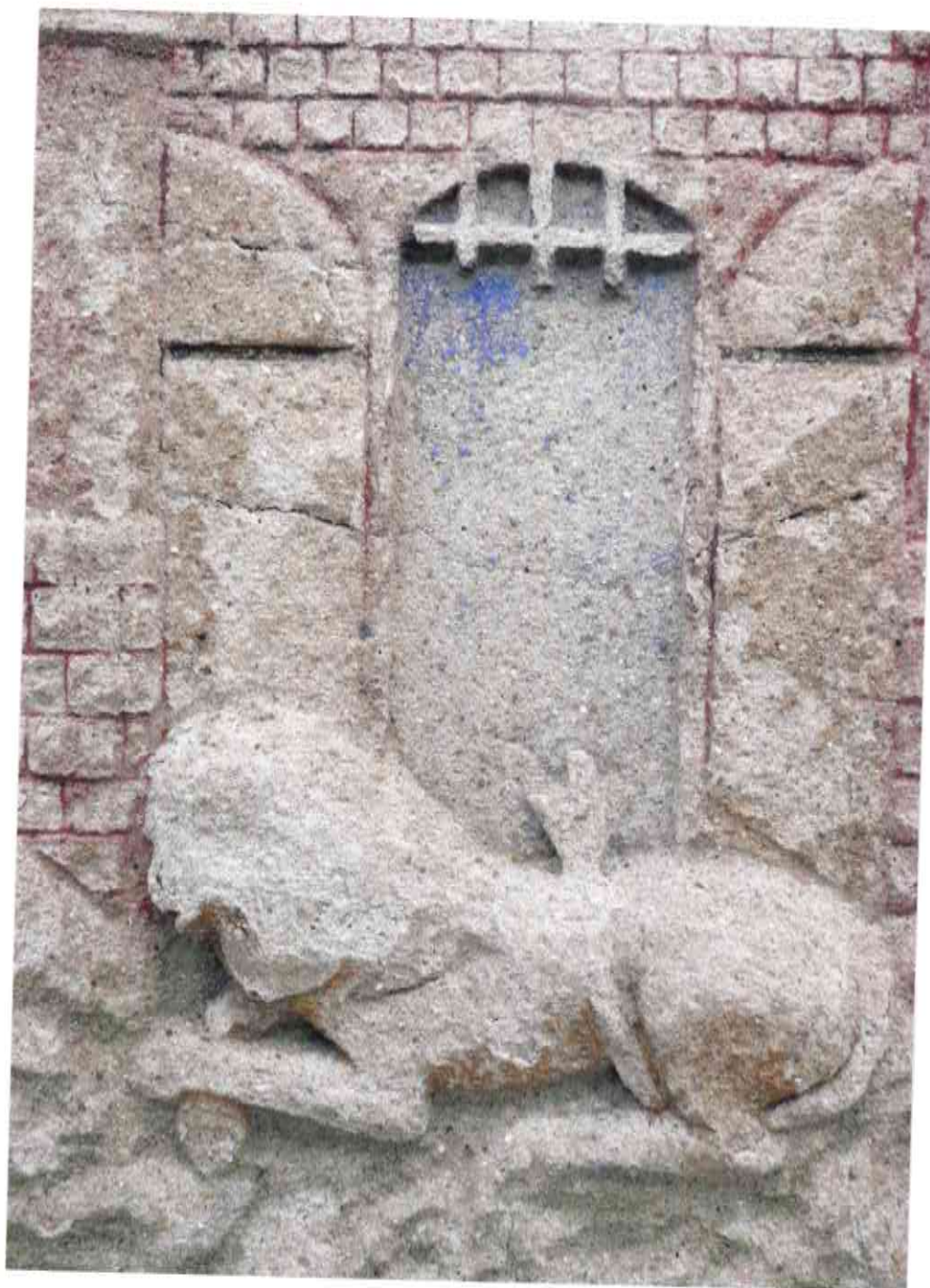
Stav po sejmutí povrchového znečištění
Městský znak

Stav po sejmutí povrchového znečištění

Městský znak

Detail figury orlice na levé straně erbu

Stav po sejmutí povrchového znečištění

Městský znak

Detail figury lva

Zkouška velikosti a typu písma

Fronton nadpraží
Portál- horní část s rohem frontou

Stav po sejmutí povrchového znečištění
Portál- detail bloku kladí a vlysu

Příprava na etapu doplnění
Portál- levá část frontou

Stav po ukončení procesu obnovy
Celkový pohled na památku